

LIDEIKA, PETRAUSKAS, VALIŪNAS IR PARTNERIAI

Advokatų kontora

Labdarių g. 5, 2001 Vilnius, Lietuva

Tel.: +370 5 268 18 88, faksas: +370 5 212 55 91

E-paštas: lpvp@lpvp.lt; <http://www.lpvp.lt>

Puodžių g. 29a, 5800 Klaipėda, Lietuva

Tel.: +370 46 312188, faksas: +370 46 312189

E-paštas: klaipeda@lpvp.lt; <http://www.lpvp.lt>

Advokatų kontora "Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai" įkurta 1992 m. Šiuo metu Advokatų kontoroje yra 29 teisininkai, turintys tiek akademinio, tiek praktinio darbo patirtį. Advokatų kontoros privalumas - šiuolaikinis teisinis išsilavinimas, įgytas Lietuvos ir užsienio mokslo institucijose, specializacija įvairiose civilinės ir komercinės teisės srityse bei kolegialumas, sprendžiant sudėtingus teisinius klausimus.

Biuletenyje pateikta teisės naujienų apžvalga yra tik informacinio pobūdžio ir negali būti vertinama kaip teisinė išvada.

MOKESČIŲ TEISĖ

2003 m. spalio 14 d. Seimas priėmė Kvotinio cukraus gamybos mokesčio ir papildomo cukraus gamybos mokesčio įstatymą Nr. IX-1762. Pagal šį įstatymą cukraus gamybos mokesčiu ir papildomo cukraus gamybos mokesčiu apmokestinamas Lietuvos Respublikoje pagamintas kvotinis baltasis cukrus. Šį mokestį moka Lietuvos Respublikos cukraus gamintojai, pagaminę kvotinį baltąjį cukrų. Cukraus gamybos mokesčio tarifas nustatomas vienai kvotinio baltojo cukraus tonai ir yra lygus 2 procentams baltojo cukraus intervencinės kainos dydžio. Papildomo cukraus gamybos mokesčio tarifą nustato Europos Komisija (tarifas skelbiamas Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje). Įstatyme taip pat nustatyta mokesčio skaičiavimo, deklaravimo ir mokėjimo tvarka. Šis įstatymas įsigalioja nuo Lietuvos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą dienos.

ĮMONIŲ TEISĖ

2003 m. lapkričio 6 d. Seimas priėmė Individualių įmonių įstatymą Nr. IX-1805. Šis įstatymas nustato, kad individualią įmonę gali steigti tik vienas fizinis asmuo. Individualios įmonės privalo turėti specialų dokumentą, kuriuo įmonė vadovaujasi savo veikloje – nuostatus. Steigiamų individualių įmonių nuostatai turi būti pateikiami registruoti juridinių asmenų registrai įmonės steigimo metu, o iki šio įstatymo įregistruotos individualios įmonės privalės pateikti savo nuostatus registracijai tuo metu, kai bus keičiami kokie nors įmonių registravimo duomenys (konkretus terminas naujų nuostatų įregistravimui nenumatytas). Individualios įmonės nuostatuose turi būti nurodyta: (i) individualios įmonės pavadinimas; (ii) teisinė forma; (iii) individualios įmonės buveinė; (iv) individualios įmonės veiklos tikslai, nurodant veiklos sritis; (v) individualios įmonės savininko kompetencija (teisės ir pareigos); (vi) individualios įmonės vadovo, jei jis nėra individualios įmonės savininkas, skyrimo ir atšaukimo tvarka, jo kompetencija; (vii) ar individuali įmonė sudaro finansinę atskaitomybę; (viii)

Lietuvos Respublikos dienraštis, kuriame skelbiami vieši pranešimai, kai to reikalaujama pagal Civilinį kodeksą ir šį įstatymą; (ix) individualios įmonės nuostatų keitimo tvarka; (x) individualios įmonės veiklos laikotarpis, jei jis yra ribotas; (xi) individualios įmonės nuostatų parengimo data. Individualios įmonės nuostatuose gali būti ir kitų nuostatų, neprieštaraujančių įstatymams. Nuostatus pasirašo individualios įmonės steigėjas (savininkas). Nuostatų nereikalaujama tvirtinti notariškai. Jeigu nuostatai yra keičiami, turi būti surašomi nuostatų pakeitimai bei naujas nuostatų tekstas.

Individualios įmonės organai susideda iš dviejų pakopų: (i) savininko ir (ii) vadovo. Individualioje įmonėje gali būti tik vienas savininkas, kuris nėra kitos individualios įmonės savininku. Išimtinai individualios įmonės savininko kompetencijai priskirti tokie sprendimai: (i) keisti individualios įmonės nuostatus; (ii) paskirti individualios įmonės vadovu kitą asmenį, jei tai nustatyta individualios įmonės nuostatuose, jį atšaukti, individualios įmonės vardu sudaryti su juo darbo ar civilinę sutartį; (iii) tvirtinti metinę finansinę atskaitomybę, jeigu metinės finansinės atskaitomybės sudarymas yra nustatytas individualios įmonės nuostatuose ir individualios įmonės vadovu yra paskirtas kitas asmuo; (iv) steigti filialus ir atstovybes, nutraukti jų veiklą ir tvirtinti filialų bei atstovybių nuostatus; (v) pertvarkyti, reorganizuoti, likviduoti individualią įmonę. Įstatyme taip pat įtvirtintos ir savininko teisės. Savininkas yra laikomas individualios įmonės vadovu, tačiau savininkas gali nuspręsti perduoti įmonės valdymą į kito asmens rankas. Toks valdymo modelis, kai savininkas nėra įmonės vadovas, turi būti nustatytas individualios įmonės nuostatuose.

Šis įstatymas numato, kad turtas individualiai įmonei priklauso nuosavybės teise, t.y. įtvirtinamas individualios įmonės, kaip juridinio asmens turto atskirumo principas, individualios įmonės turtas nėra tapatinamas su įmonės savininko turtu. Individualios įmonės turtas yra individualios įmonės nuosavybėn perduotas individualios įmonės savininkui asmeninės nuosavybės teise priklausęs turtas, taip pat turtas, įgytas individualios įmonės vardu. Perduodamas individualiai įmonei arba paimdamas iš individualios įmonės pinigus ar kitą turtą, individualios įmonės savininkas surašo ir pasirašo pinigų ar kito turto perdavimo (ar paėmimo) dokumentus. Turto (ne pinigų) perdavimo ar paėmimo dokumentai turi turėti šiuos privalomus rekvizitus: dokumento pavadinimą, dokumento surašymo datą, individualios įmonės pavadinimą, kodą, individualios įmonės savininko vardą, pavardę ir asmens kodą, perduodamo (ar paimamo) turto pavadinimus, kiekius, matavimo vienetus, vertes ir bendrą sumą. Tuo atveju, kai individualiai įmonei perduodamas (ar iš jos paimamas) turtas registruojamas viešajame registre, turto perdavimo (ar paėmimo) dokumentuose turi būti nurodytas turto kodas ar unikalus numeris viešajame registre. Jeigu turtas priklauso individualios įmonės savininkui ir jo sutuoktiniui bendrosios jungtinės nuosavybės teise, tai toks turtas perduodamas individualiai įmonei patikėjimo teise, jeigu sutuoktiniai nesusitaria kitaip.

Individualios įmonės savininkas gali pasirinkti, ar įmonėje turi būti sudaroma finansinė atskaitomybė (tai turi būti pažymėta nuostatuose). Finansinės atskaitomybės sudarymas yra reikšmingas tuo atveju, kai individualią įmonę valdo ne pats savininkas, bet jo paskirtas asmuo. Tokiu būdu finansinės atskaitomybės pagalba savininkas gali kontroliuoti įmonės ir jos vadovo veiklą. Jeigu individualioje įmonėje nuspręsta sudaryti finansinę

atskaitomybę, tai ji kasmet ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos turi būti tvirtinama individualios įmonės savininko, išskyrus atvejus, kai savininkas pats eina individualios įmonės vadovo pareigas.

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2004 m. sausio 1 d. Individualių įmonių savininkas, turintis dvi ir daugiau individualių įmonių, iki 2006 m. sausio 1 d. jungimo būdu turi šias įmones reorganizuoti į vieną individualią įmonę arba, palikdamas tik vieną individualią įmonę, kitas pertvarkyti (pakeisti jų teisinę formą, pavyzdžiui, į AB, UAB), perleisti arba likviduoti. Negamybinės organizacijos, kurioms priklauso individualios įmonės, iki 2004 m. gruodžio 31 d. gali šias įmones pertvarkyti, likviduoti ar perleisti kitiems asmenims. Jeigu iki numatyto termino individuali įmonė neįgyja pertvarkomos ar likviduojamos įmonės statuso arba nėra perleistos kitiems asmenims, jos valdymo organai, taip pat juridinių asmenų registro tvarkytojas dėl individualios įmonės likvidatoriaus paskyrimo turi teisę kreiptis į teismą. Individuali įmonė, kurios pavadinime kaip savininkai yra nurodyti abu sutuoktiniai, iki 2005 m. sausio 1 d. turi priimti sprendimą dėl įmonės savininko arba individualią įmonę pertvarkyti į AB, UAB, viešąją įstaigą arba ūkinę bendriją, reorganizuoti padalijimo būdu į dvi individualias įmones, perleisti individualią įmonę ar ją likviduoti.

2003 m. lapkričio 6 d. Seimas priėmė Ūkinių bendrijų įstatymą Nr. IX-1804. Įstatyme nustatyta, kad ūkinės bendrijos yra neribotos civilinės atsakomybės privatieji juridiniai asmenys. Ūkinės bendrijos skirstomos į tikrąsias ūkines bendrijas, kurių visi dalyviai yra tikrieji nariai, ir komanditines ūkines bendrijas, kurių dalyviai yra tikrieji nariai ir komanditoriai.

Ūkinės bendrijos steigiamos jungtinės veiklos sutarties pagrindu. Ūkinių bendrijų steigėjais gali būti tiek fiziniai, tiek juridiniai asmenys, kurie sudaro jungtinės veiklos sutartį. Jungtinės veiklos sutartis turi būti sudaroma notarine forma ir ji turi atitikti visus įstatymo 4 straipsnyje išvardintus reikalavimus. Jungtinės veiklos sutartį sudaro tik bendrijos tikrieji nariai.

Įstatyme apibrėžiami ūkinių bendrijų dalyviai – tikrieji nariai ir komanditoriai. Ūkinės bendrijos reikalų tvarkyme gali dalyvauti tik tikrieji nariai, per juos ūkinė bendrija įgyja civilines teises, prisiima civilines pareigas ir jas įgyvendina. Tikrieji nariai tvarko ūkinės bendrijos reikalus ir priima sprendimus visais bendrijos veiklos klausimais. Sprendimai priimami visų tikrųjų narių bendru sutarimu. Pagal ūkinės bendrijos prievoles tikrieji nariai atsako visu savo turtu, o komanditoriai tik tuo turtu, kurį įnešė ar yra įsipareigoję įnešti į bendriją. Komanditoriai nėra jungtinės veiklos sutarties šalys. Įstatyme nustatyta, kad su kiekvienu komanditoriumi yra pasirašoma komanditoriaus sutartis. Įstatyme taip pat įtvirtintos šios sutarties privalomos nuostatos. Komanditoriaus sutartį pasirašęs ir šio įstatymo bei komanditoriaus sutartyje nustatyta tvarka įnešęs įnašą į komanditinę ūkinę bendriją, asmuo tampa komanditinės ūkinės bendrijos komanditoriumi. Įstatymas numato, kad tikrosios ūkinės bendrijos dalyvių gali būti ne mažiau kaip du ir ne daugiau kaip dvidešimt, o komanditinės ūkinės bendrijos – ne mažiau kaip trys (du tikrieji nariai ir vienas komanditorius) ir ne daugiau kaip dvidešimt dalyvių. Atsižvelgiant į tai, kad ūkinė bendrija yra neribotos civilinės atsakomybės asmuo ir todėl jos tikrieji nariai atsako už ūkinės bendrijos prievoles visu savo turtu, o taip pat, siekiant geriau apsaugoti ūkinės bendrijos kreditorių interesus, įstatyme apribojama ūkinės bendrijos tikrojo nario teisė būti kitų ūkinių bendrijų tikraisiais nariais ir individualių įmonių savininkais. Bendrijos tikraisiais nariais taip pat negali būti valstybė, savivaldybės, valstybės įmonės, savivaldybės

įmonės, biudžetinės įstaigos bei Europos ekonominių interesų grupės. Komanditinės ūkinės bendrijos tikrieji nariai tuo pat metu negali būti jos komanditoriais, o komanditoriai negali būti jos tikraisiais nariais.

Ūkinės bendrijos dalyvių įnašai yra ūkinės bendrijos nuosavybė. Ūkinės bendrijos pelno dalis, skirta tikriesiems nariams, paskirstoma kiekvienam tikrajam nariui, proporcingai jo įnašo dydžiui, jeigu ko kito nenustato bendrijos jungtinės veiklos sutartis. Komanditinės ūkinės bendrijos pelno dalis, skirta dalyviams, pirmiausia paskirstoma komanditoriams, komanditorių sutartyse nustatytomis sąlygomis, tik po to – likusi suma paskirstoma komanditinės ūkinės bendrijos tikriesiems nariams, proporcingai jų įnašų dydžiui, jeigu ko kito nenustato komanditinės ūkinės bendrijos jungtinės veiklos sutartis.

Įstatyme taip pat reglamentuojami ūkinių bendrijų pertvarkymo, reorganizavimo, likvidavimo ypatumai, likviduojamos ūkinės bendrijos turto, likusio atsiskaičius su ūkinės bendrijos kreditoriais, padalijimo ūkinės bendrijos dalyviams tvarka. Iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos įsteigtoms ūkinėms bendrijoms įstatymo baigiamosiose nuostatose nustatyta prievolė per aštuoniolika mėnesių nuo šios įstatymo įsigaliojimo dienos prisitaikyti prie šio įstatymo reikalavimų arba priimti sprendimą ūkinę bendriją pertvarkyti, reorganizuoti arba likviduoti. Šis įstatymas įsigalioja nuo 2004 m. sausio 1 d.

2003 m. lapkričio 12 d. Vyriausybė nutarimu Nr. 1407 nutarė įsteigti Juridinių asmenų registrą ir patvirtino Juridinių asmenų registro nuostatus. Juridinių asmenų registras pradeda veikti nuo 2004 m. sausio 1 d. Nuo Juridinių asmenų registro veiklos pradžios įsigalioja Civilinio kodekso nuostatos dėl juridinio asmens pavadinimo, dėl juridinio asmens registravimo, dėl Juridinių asmenų registro duomenų paskelbimo būdų ir tvarkos, dėl kiekybinio atstovavimo juridiniam asmeniui, dėl juridinio asmens likvidavimo Juridinių asmenų registro iniciatyva, dėl informacijos apie išduotas licencijas kaupimo Juridinių asmenų registre, dėl prokūros (įgaliojimo atlikti visus veiksmus juridinio asmens vardu) registravimo ir kt.

DARBO TEISĖ

2003 m. spalio 29 d. Darbuotojų saugos ir sveikatos komisija nutarimu Nr. 6-PV5-36 patvirtino Įmonių darbuotojų saugos ir sveikatos komitetų bendruosius nuostatus.

INVESTICIJŲ TEISĖ

2003 m. rugsėjo 25 d. Vertybinių popierių komisija nutarimu Nr. 16 patvirtino Kolektyvinio investavimo subjektų prospektų turinio ir pateikimo taisykles.

Informacija tel. 268 18 88, adv. Ramūnas Petravičius